

EDITORIÁL

Tretie tohtoročné číslo časopisu Slovenský národopis/Slovak Ethnology prináša naozaj pestrý obsah – päť príspevkov bádateľov zo Slovenska a z Česka ukazuje, čo všetko a akými rôznymi spôsobmi môže skúmať etnológia a kultúrna/sociálna antropológia v 21. storočí. V tomto smere akoby jeho obsah potvrdzoval tézy z predchádzajúceho vydania SN2/2017 v anglickom jazyku, ktoré sa venovalo práve novým témam, metódam a výzvam v našej vede.

Najprv sa v štúdiách skúsených bádateľov Blanky Soukupovej a Juraja Hamara pozrieme do minulosti a budeme si všímať dva diametrálne odlišné javy. B. Soukupová sa v príspevku s názvom *Židé v českých zemích v roce Jedna. K limitům židovských světů bezprostředně po šoa (od osvobození do únorového převratu /1948/)*. Menšinové pohľady venuje neľahkej situácii, v ktorej sa ocitli Židia po návrate do povojnového Československa. Na základe doteraz neuverejnených dobových archívnych dokumentov, tlače, memoárovej literatúry, denníkov či ukážok z beletrie autorka ilustruje paradoxy tohto historického obdobia. Židia, ktorým sa podarilo prežiť šoa, museli po návrate do svojich pôvodných domovov čeliť novým neprijemným prekvapeniam a traumám, vyplývajúcim z nálad spoločnosti ovplyvnenej rokmi antisemitizmu, ale aj z neprenosnosti vlastných zážitkov, a znovu bojovať o svoje miesto pod slnkom.

Celkom inými teoretickými problémami sa zaoberá rozsiahla porovnávacia štúdia Juraja Hamara *Karnevalizované obrazy v ľudovej piesni*. Východiskom sú preňho publikované pramene, ale aj súkromné zbierky ľudových piesní a vlastné terénne výskumy. Tento „spodný prúd“ folklórneho repertoáru, ktorého estetika a poetika odráža telesnosť v grotesknej podobe, podľa autora archetypálne súvisí so smiechovou karnevalovou kultúrou tak, ako ju vo svojej práci „François Rabelais a ľudová kultúra stredoveku a renesancie“ načrtol M. M. Bachtin. Bohatý materiál zo Slovenska, Česka a Moravy autor porovnáva, triedi a interpretuje v kontexte repertoáru ďalších slovan-ských etníc, napríklad poľského a srbského (vrátane zbierky Vuka Karadžiča „Crven Ban“).

V ďalších dvoch príspevkoch mladých začínajúcich vedcov sa odrážajú nové výskumné trendy, témy a koncepty. Lucie Remešová v článku *Dopady turizmu a lifestyle migrace na partnerské vzťahy v marockém Taghazoutu* opisuje na základe vlastných pozorovaní, opakovaných krátkodobých výskumov a interview s informátormi a informátorkami vplyv a dopad komunity surfistov na život marockej, pôvodne rybárskej, osady Taghazout. Vo svojom materiáli na konkrétnych príkladoch ilustruje

pomerne nové koncepty lifestylovej migrácie, romantickej migrácie a športového turizmu, ktorými sa popisujú nové javy medzikultúrnej výmeny a nevynútenej migrácie. Súčasťou týchto javov sú aj zmeny v partnerských vzťahoch a vplyv na pôvodné kultúrne prostredie. Tento príspevok zároveň predznamenáva obsah čísla SN4/2017, ktoré bude celé venované problémom spojených s novými vlnami migrácie. Tomáš Winkler sa vo svojej práci *Úvod do konceptu kreatívnych miest s dôrazom na teóriu Richarda Floridu* venuje kritickej reflexii práce tohto populárneho amerického bádateľa, ktorý spája rozvoj mesta s využitím umeleckého a kreatívneho potenciálu jeho obyvateľov. Zároveň autor uvažuje nad tým, ako by sa dal tento nový koncept primerane využiť v lokálnych pomeroch a reflektovať v slovenskej urbánnej antropológii.

Príspevok s názvom *Na margo k významnému jubileu Andreja Melicherčíka* z pera Evy Krekovičovej hodnotí prínos tohto propagátora funkčného štrukturalizmu pre dejiny etnológie a folkloristiky na Slovensku. Životu a dielu Andreja Melicherčíka, ktorého nedožitie sté narodeniny si tohto roku slovenská etnologická obec pripomína, bola venovaná aj vedecká konferencia *Etnológia pre súčasnosť*, ktorá sa konala začiatkom septembra v Melicherčíkovej rodnej obci Párnica na Orave – vo svojej správe o nej informuje Hana Hlôšková. Dúfame, že niektoré z príspevkov, ktoré na tejto konferencii odzneli, sa časom objavia aj na stránkach Slovenského národopisu.

Súčasťou časopisu sú už tradične nielen správy z rôznych vedeckých podujatí, najmä medzinárodných konferencií, ale aj z popularizačných výstupov, a recenzie najnovších kníh. Čo však možno niektorým čitateľom bude od tohto čísla chýbať, sú príspevky v podobe laudácií pri významných životných jubileách a správy o osobnostiach slovenskej etnológie, ktorých životná púť sa už uzavrela. Na základe rozhodnutia redakčnej rady a po dohode s vedením Slovenskej národopisnej spoločnosti sme sa rozhodli tento druh materiálov presunúť na stránky Etnologických rozpráv, aby sa Slovenský národopis/Slovak Ethnology mohol viac sústrediť na publikovanie vedeckých článkov. Dúfame, že toto rozhodnutie prijmú čitatelia nášho časopisu s pochopením.

VLADIMÍR POTANČOK,
Ústav etnológie SAV v Bratislave